

“บาเรียตู”: เรื่องผี ในหมู่บ้าน

Bari Hatu : Ghost Stories
From Villages

โดย: อาลัม สาอุ

สารสังเขป

เรื่องผีมักถูกเล่าเพื่อวัตถุประสงค์หลายอย่าง ทั้งสร้างความหวาดกลัว หรือเป็นกุศโลบายในการจัดการชุมชน บทความนี้เป็นการรวบรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับภูตผีในหมู่บ้านแถบอำเภอเย็งอ จังหวัดนราธิวาส ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยวิธีการการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก ถอดความจากภาษามลายู และเรียบเรียงใหม่เป็นเรื่องเล่า ผลการศึกษาพบว่า เรื่องภูตผีปีศาจปรากฏทั้งที่เป็นเรื่องเล่าที่บอกต่อกันมา และเรื่องที่ประสบพบเจอด้วยตนเอง มีทั้งที่ที่น่าเกลียดน่ากลัว น่าสงสาร และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนตั้งแต่การเกิดจนถึงตาย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งการเข้ามาของกระแสอิสลาม มานูว์ตริกได้ทำให้เรื่องราวเหล่านี้เลือนหายไป

Ghost stories are often told for many purposes such as creating fear or as a gift for community management. This article is a compilation of stories about ghosts in villages in Yi-ngo District, Narathiwat Province. The interviewees were interviewed by snowball method and transcribed from Malay, and carefully re-compiled into a story in Thai. The results showed that ghost appears despite being a story that has been told to each other and the things that they encountered for themselves, both scary, pity, and terrifying places, and beliefs related to people's way of life from birth to death. The arrival of the Islamization has tremendously made these stories fade away.

บทนำ

ผู้เขียนมักได้ยินเรื่องเล่าเกี่ยวกับฮานตู (Hantu) หรือภูตผีในสมัยเด็ก เมื่อสามสิบกว่าปีที่แล้ว เรื่องเหล่านั้น ถูกบอกกล่าวและเล่าสืบต่อกันจากคนในครอบครัวบ้าง เพื่อนบ้าง หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ที่มักจะใช้เรื่องดังกล่าวเพื่อหลอกเด็ก ๆ เพื่อขู่กลัว ให้ขยาด ไม่กล้าที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือสอนคุณธรรม จริยธรรมที่เชื่อมโยงกับความชั่วร้าย

เมื่อผู้เขียนได้เข้าเรียนในตัวเมือง เรื่องภูตผีเหล่านี้ ก็ถูกบอกเล่าจากเพื่อนในห้องจากพื้นที่บ้านเกิดของตนเองอยู่ประปราย การเรียนในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้เขียนทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้มุมมองจากแนวคิดทางศาสนา โดยภูตผีเหล่านั้นสามารถอธิบายและเชื่อมโยงกับหลักคิดทางศาสนา เช่น อมนุษย์ (ญิน) หรือมารร้าย (ชัยตอน) ได้มีความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าว

หลังจากที่ข้าพเจ้าเรียนจบไปแล้ว ดูเหมือนว่าชุมชนของข้าพเจ้าและหมู่บ้านข้างเคียงก็เปลี่ยนแปลงไป จากพื้นที่ป่าหรือพรุ กลายเป็นบ้านเรือนของผู้คน มีการตัดถนนผ่านพื้นที่ที่น้ำกล่ว กลายเป็นการเปิดป่าถางทาง และผู้คนก็เริ่มเข้ามาอาศัยมากขึ้น ถึงขนาดที่ต้องสร้างบ้านเรือนติดกับรั้วกุโบร์ (สุสาน) ซึ่งมีเรื่องเล่าที่น่ากลัวมากสำหรับเด็กสมัยก่อน

ผู้เขียนสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านั้น เพราะเป็นประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชุมชน ดังนั้น จึงได้ทำการสำรวจสอบถามกับผู้คนในชุมชนถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับภูตผีในความทรงจำของตนเอง โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 45-71 ปี อยู่ในชุมชนดั้งเดิมในแถบอำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นชุมชนที่มีอายุมากกว่า 100 ปี มีวิถีชีวิตแบบมุสลิมมลายู

ในการรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้เขียนได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (snowball) ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสัมภาษณ์ จากนั้นถอดความจากเรื่องเล่าเหล่านั้น ซึ่งผู้เขียนพยายามที่จะคงไว้ซึ่งวิธีการเล่าหรือการใช้ภาษาให้เหมือนกับที่ผู้เล่าพยายามที่จะสื่อสารให้ฟัง ซึ่งแม้จะแปลจากภาษามลายูเป็นภาษาไทย แต่ยังคงกลั่นอายการเล่าเรื่องผี ๆ ที่ลึ้นกระชับ และเข้าใจง่าย ใช้สำนวนของคนในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นฉากเล่าเรื่องที่สะท้อนความเป็นอยู่ของผู้คนสมัยนั้นได้ โดยผู้เขียนได้กลับไปเล่าให้กับเจ้าของเรื่องเล่าอีกครั้งเพื่อทวนสอบความถูกต้อง ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมเรื่องเล่าพร้อมรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

๑๑ 1. ฮาตุเมะลาเบ็ง

“คนเฒ่าคนแก่จะบอกหญิงสาวท้องแก่ใกล้คลอดว่าให้หมอต้าแยมาช่วยดูบ้างเดียว ฮาตุเมะลาเบ็ง มาหลอกกวน มีหญิงสาวคนหนึ่งเกิดอาการปวดท้องมาก เหมือนจะคลอดแล้วได้กรีดร้องเรียกหาเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านรีบมาดูแล้วบอกให้หญิงสาวนั้นพยายามเบ่ง แต่เบ่งแล้ว เบ่งสุดแรงก็ไม่ออก เพื่อนบ้านได้แต่กวน ให้ทั้งคู่ปลอดภัยไม่นานหญิงสาวนั้นได้เจ็บเจิบเสียงลงและเสียชีวิตพร้อมกับลูกในท้อง เพื่อนบ้านเสียใจมาก ที่ช่วยหญิงสาวนี้ไม่ได้ อีกอย่างในหมู่บ้าน ไม่มีหมอต้าแยด้วย หลังจากนั้นเพื่อนบ้านช่วยกันนำร่างหญิงสาวคนนั้นไปประกอบพิธีฝังบริเวณใกล้บ้านนั้นด้วยความเรียบง่าย

เรื่องเล่าจาก

นางสาว สารีชะ มามะ อายุ 45 ปี บ้านต้นตาล

๑๑ 3. ฮาตุรอง

“ผีตนนี้มีรูปร่างตัวเท่ามนุษย์ มีจมูกทรงคล้ายกรวย มีดวงตาคัลลายดวงตาดำแวว เป็นผีชั่วร้าย ชอบเดินเงยหน้าขึ้นฟ้า เพื่อรองรับน้ำฝน ช่วยบรรเทาอาการตัวร้อน ผู้เฒ่าบอกว่าเวลาโดนอะไรแล้วเลือดออกรีบปิดแผลให้ดี เพราะผีตนนี้มีอาหารที่ชอบมากคือเลือด เมื่อได้กลิ่นเลือดจะวิ่งมาดูดเลือดผู้บาดเจ็บทันทีทันใด สิ่งที่ผีตนนี้กลัว คือ อาศัย อัล-กูรซี ในคัมภีร์อัลกุรอาน

เรื่องเล่าจาก

นาย อาชิ อามิงดีเยาะ อายุ 61 ปี บ้านกาแดง

๑๑ 2. ฮาตุโตะเตเปาะ

ณ บ้านไม้สองชั้นใจกลางชุมชนใหญ่แห่งหนึ่ง มีต้นมะขามใหญ่เก่าแก่มากอยู่ริมถนนใหญ่ใกล้บ้านนั้น อยู่ ๆ วันหนึ่ง เจ้าหน้าที่รัฐได้ทำการตัดต้นมะขามใหญ่นี้แล้ว เพราะกลัวว่าจะล้มทับบ้าน หรือล้มขวางถนนทำให้เกิดอุบัติเหตุต่อคนสัญจรไปมาโดยไม่รู้ว่ามีฮาตุโตะเตเปาะอาศัยอยู่บนต้นมะขามใหญ่นี้ ทำให้ผีตนนี้เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ ซึ่งมีคนอยู่กัน 4-5 คน โดยผีตนนี้ชอบผู้ชายโสด ในขณะที่นอนหลับบางครั้งได้ยินเสียงคล้ายคนเดินลากขาชะ ๆ ๆ อยู่บนชั้นสองของบ้าน วันดีคืนดีได้มีหญิงสาวสวยงาม เข้ามาในฝันของชายนั้น เมื่อตื่นมาเช้าวันรุ่งขึ้นชายนั้นได้บอก กับพี่สาวว่า พี่สาวนั้นสวยงามใส่วางทับทิมสีแดง ตนเองขอแหวนพี่สาวนั้นก็ไม่ยอมให้ แล้วเข้ามาทักทายในฝันนั้นอยู่นานเกือบปี หลังจากนั้นตัวเองและพี่สาวย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่น พี่สาวนั้นก็หายไปเช่นกัน ไม่ได้ตามหลอกกวนอะไรกันอีก ปัจจุบันบ้านหลังนี้ก็ไม่มีเหตุการณ์อะไรปรากฏให้เห็นอีกแล้ว

เรื่องเล่าจาก

นาง มีนา นิติธรรม อายุ 71 ปี บ้านยี่งอ

๑๑ 4. ฮาตุบุกุห

สมัยก่อนนั้นผีก็ขอความช่วยเหลือจากมนุษย์ เช่น ฮาตุบุกุห ผีตนนี้ชอบปรากฏให้ชาวบ้านในชุมชนหรือในสถานที่อื่นเห็นในรูปของศพห่อด้วยผ้าขาวมัดหัวมัดท้าย เพื่อขอความช่วยเหลือ ด้วยการกระโดด บ้าง วิ่งบ้าง เดินบ้าง นอนกลิ้งไปกลิ้งมาบ้าง แล้วให้ชาวบ้านเดินตามตนไปยังจุดที่ศพตนหรือโครงกระดูกตนถูกทิ้งไว้แล้ว ให้ช่วยนำไปทำพิธีฝังทางศาสนา หากไม่ช่วยตนก็จะกระโดด วิ่ง เดิน นอนกลิ้ง ให้เห็นอยู่ซ้ำ ๆ

เรื่องเล่าจาก

นาย แวดาโอะ แวดือราแม อายุ 67 ปี บ้านกาแดง

๕. ฮาตุยายอ

ผู้มีวิชาคาถาอาคม มีอิทธิพล ในบางชุมชนสมัยก่อนจะเลี้ยง ฮาตุยายอ ไว้รับใช้ในงานต่าง ๆ เช่น การคุ้มครองชุมชนหรือใช้ไปเอาสิ่งที่ตัวเองอยากได้จากบ้านคนอื่น นำกลับมามอบให้กับตนผู้เป็นเจ้าของผิตนนี้ มันสามารถพูดคุยกับเจ้าของได้ดี แม้จะไม่ปรากฏตัวให้เห็นร่าง โดยจะได้รับรางวัลตอบแทน คือ ข้าวเหนียว 1 กำปั้น ปลาเค็ม 1 ตัว ไบจากยาเส้น 1 มวน หมากกับใบพลู 1 ชุด หากผิตนนี้จะหลอกก่อกวนใคร จะกางขากว้างออกไป 3 ไร่ ตัวสูงกว่าเสาไฟฟ้าใหญ่ สิ่งของที่ใช้ไล่ผิตนนี้ออกไปจากที่มันอยู่ คือ ผ้าที่มัดด้วยด้ายคล้ายลูกประคบ ข้างในนั้นประกอบด้วย ข้าวสาร พริกไทย ททราย มันกล้วมากและหนีไปไม่กลับมาอีกแล้ว

เรื่องเล่าจาก

นาย แวดาโอะ แวดือราแม อายุ 67 ปี บ้านกาเด็ง

๖. ฮาตุพาฮี (ผีพราย)

ผีสาวสวยงามผอมยาว ชวนให้หนุ่มหลงรัก ฮาตุพาฮี จะใช้กลอุบายสร้างภาพเหมือนจริง โดยเข้าไปฝันของชายหนุ่มแล้ว ชายหนุ่มนั้นลุกขึ้นจากที่นอนแล้ว เดินตามผีสาวเข้าไปยังถ้ำที่ผีสาวนั้นอาศัยอยู่ คนเฒ่าคนแก่เล่ากันว่าในถ้ำนั้น มีสิ่งของมูลค่ามหาศาล เช่น เงินทอง เครื่องประดับ ถ้วยชาม เสื้อผ้าอื่น ๆ แต่ใครได้เข้าไปแล้ว นั่งนอนเฝ้าสิ่งของนั้นไม่ไปไหนและไม่สามารถนำสิ่งของนั้นออกจากถ้ำได้ แต่ความจริงสิ่งนั้นคือภาพลวงตาที่ผีสาวนั้นสร้างขึ้นมาให้เห็น วิธีการที่ชาวบ้าน ตามหาชายหนุ่มที่ถูกผีสาวนั้นหลอกคือ ใช้มือตบกระดัง (บาแด) ช่วงเวลาโพล้เพล้ บริเวณถ้ำที่ผีสาวอยู่หลังจากนั้นชายหนุ่มฟื้นตัวได้สติกลับมาปกติแล้วร้องตะโกนให้ชาวบ้านมารับตัวจากนอก ถ้ำกลับบ้าน ส่วนผีสาวนั้นหายตัวแล้วไปหลอกคนอื่น ๆ

เรื่องเล่าจาก

นาย อาชิ อามิงตีเยาะ อายุ 61 ปี บ้านกาเด็ง

๗. ฮาตุลาซูเว

คนเฒ่าคนแก่บอกเล่าต่อกันว่าเวลาเดินทางเข้าไปยังป่าหุบเขาชายหนุ่มต้องระวังตัวมากกว่าหญิงสาว เพราะจะเจอกับ ฮาตุลาซูเว ผิตนนี้ตัวเล็กกว่ามนุษย์ อาศัยอยู่ในป่าหุบเขา อาหารโปรดคือลูกอ๊อดของชายหนุ่ม บางครั้งผิตนนี้จะออกจากป่าหุบเขาไปยังหมู่บ้าน พร้อมกับเสียงกรีดร้องดังก้องเพื่อเข้ามาอาศัยในร่างไร้วิญญาณของหญิงสาวตายทั้งกลมที่ไม่มีหมอต้าแย (โต๊ะปีแด) มาช่วยทำคลอดสิ่งที่ช่วยไล่ผิตนนี้คือ หมอผีจะใช้ตะปูขนาด 1 คืบ ตอกเข้าบนหัวผิตนนั้นพร้อมอ่านบทสวดสะกดวิญญาณแล้ว มันจะตื่นทุกราย และบินขึ้นบนฟ้าพร้อมเสียงหัวเราะ ฮ่า ฮ่า ฮ่า ดังก้องทั่วหมู่บ้านและกลับไปอาศัยในป่าหุบเขาไม่กลับมาในหมู่บ้านนี้อีก

เรื่องเล่าจาก

นาย แวดาโอะ แวดือราแม อายุ 67 ปี บ้านกาเด็ง

๘. ฮาตุเมะกอนแป

ผีสาวใหญ่มีกลิ่นตัวเหม็นสาป มีนมช่วยยาน ไม่มีน้ำมัน ได้เข้าไปในหมู่บ้านเพื่อลักพาตัวหญิงสาววัยรุ่นที่มีน้ำมัน นำมาดื่มเอง พร้อมเอาไปจากยาเส้น 1 ซูกกลับมามีตัว ผิดนี้ให้อาคมสะกดจิตใจหญิงสาววัยรุ่นนั้นไปด้วยความไม่รู้สึกรู้สึอะไรเลย ชาวบ้านได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ไล่ผีที่เคยใช้ เช่น โปรยข้าวสารและขมิ้นก็ไม่มีผล จึงไปตามหาหมอผี แล้วหมอผีได้บอกกับชาวบ้านว่า ต้องใช้หางตัวเงินตัวทอง (แยเงาะ) ความยาวประมาณ 1 วา หมอผีได้อ่านบทสวดแล้วพาไปพาดมาบนตัวผีสาวใหญ่ ซึ่งชาวบ้านมองไม่เห็น มันพยายามหลบหลีก ร้องไห้และหายตัวไปไม่กลับมา ส่วนหญิงสาววัยรุ่นได้สติและกลับมามีบ้านได้

เรื่องเล่าจาก

นาย แวดาโอะ แวดือราแม อายุ 67 ปี บ้านกาแดง

๙. ฮาตุกาบู (ผีนุ่น)

สมัยก่อนเวลาที่เด็ก ๆ แย่งหมอนที่นอนกัน ร้องไห้กันลั่นบ้าน ผู้ใหญ่จะบอกว่า เดี่ยวฮาตุกาบูมาหานะ เด็กๆหยุดแย่งหมอน แย่งที่นอน หยุดร้องไห้เงียบกัน ผู้ใหญ่บอกเด็ก ๆ ว่าผีตนนี้จะกินเด็กนอนตรงกลางและจะหลอกเด็กที่นอนข้าง ๆ ผีตนนี้อาศัยอยู่บนต้นนุ่นใหญ่ใกล้บ้าน ซึ่งเด็ก ๆ ก็เชื่อฟังผู้ใหญ่และไม่ทะเลาะเรื่องแย่งที่นอนอีกเลยในคืนอื่น ๆ

เรื่องเล่าจาก

นาย แวดาโอะ แวดือราแม อายุ 67 ปี บ้านกาแดง

๑๐. ฮาตุเจ๊ะลง

หมอผีมีชื่อว่าเจ๊ะลง ได้ขอเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เพื่อรักษาคนในหมู่บ้านที่ป่วย แต่ในความจริงแล้วเจ๊ะลงได้กรีดเอาเลือดบนหัวของคนป่วยไปฝังที่กอไผ่ข้างกระท่อมน้ำที่ตัวเองพักอยู่ เพื่อใช้เป็นอาหารตอบแทนแก๊สที่ตัวเองเลี้ยงไว้ หลอกกวนชาวบ้านในหมู่บ้านนั้น เจ๊ะลงได้สั่งผีว่า เจ้าจงไปหลอกกวนชาวบ้านช่วงโพล้เพล้ โดยบ้านที่โดนหลอกกวน เป็นบ้านคนแก่คนที่ไม่ค่อยแข็งแรง จิตใจอ่อน บางบ้านโดยหลอกกันเกือบทั้งบ้าน โดยหลอกกวนเกือบทุกวันเช้า ๆ ชาวบ้านได้เชิญบาบอโต๊ะครูมาไล่ผี เชิญพระมาสวดไล่ผี แล้วผีทนไม่ได้โดดลงจากหน้าต่างวิ่งเข้าไปในป่าหลังบ้านนั้นทันทีทันใด ผู้เล่าบอกว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นข้างบ้าน ลักษณะผีเงาสีดำ เห็นแค่ครึ่งตัว หลังจากนั้นเจ๊ะลงได้สั่งผีไปหลอกกวนอีกหลายคนหลายบ้าน จนวันหนึ่งมีผู้กล้าไปบังคับขู่กระทืบเจ๊ะลงให้ไปตัดเลือดชาวบ้านที่ฝังไว้ที่กอไผ่ในกะลาแล้วเก็บข้าวของต่าง ๆ ย้ายออกไปจากหมู่บ้านนี้ วันนั้นชาวบ้านได้มาฆูดูที่กระท่อมนั้นเป็นจำนวนมาก เมื่อเก็บของเรียบร้อยแล้วได้ขึ้นรถสองแถวเอากะลาเลือดนั้นตั้งบนหลังคารถ รถได้เดินทางไปถึงบริเวณทุ่งนากว้างไกล เจ๊ะลงได้โยนกะลาเลือดนั้นตกริมทางใกล้สะพาน ผู้เล่าและผู้กล้าได้ขับรถติดตามรถสองแถวจนถึงจุดสะพานที่โยนกะลาเลือดนั้น หลังจากนั้นเจ๊ะลงได้ลงจอดปลายทางที่ไหนก็ไม่รู้ใครรู้ชัดเจน ชาวบ้านเลยเรียกว่าผีนั้นว่าฮาตุเจ๊ะลง

เรื่องเล่าจาก

นางสาว เจ๊ะมารีเย ดาโอะ อายุ 53 ปี บ้านกาแดง

ผีหายไปใน

เมื่อสอบถามว่า “ทำไมคนเฒ่าคนแก่สมัยก่อนใช้เรื่องผีในการหลอกกวนเด็ก ๆ แล้วปัจจุบันผีหายไปไหน” ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ได้ตอบว่า

“สมัยก่อนนั้นคนเฒ่าคนแก่ใช้เรื่องผีในการหลอกกวนเด็ก ๆ

เพราะความเชื่อว่าเป็นสิ่งลึกลับน่ากลัวจับต้องไม่ได้ เด็ก ๆ เลยกลัวมาก เช่น อย่าร้องนะหลาน เดี่ยวผีในกอไผ่ร่างนั้นออกมาหลอกกวน ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในชุมชนมีการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยสะอาดปลอดภัยขึ้น พวกตนไม่ที่ร่างบ้างว่าเป็นที่อยู่อาศัยของผีปีศาจก็หายไปด้วย”

นายเวดาโอะ เวดีอราแม อายุ 67 ปี บ้านกาเด็ง “สมัยก่อนนั้นคนเฒ่าคนแก่ใช้เรื่องผีในการหลอกกวนเด็ก ๆ เพราะว่าเป็นกุศโลบาย เช่น ลูกร้องไห้อยู่ได้ เดี่ยวผีมากัดนะ ความจริงต้องการให้ลูกหยุดร้องไห้ คือปัจจุบันคนมีการศึกษาทางด้านศาสนาอิสลามมากขึ้น ความเชื่อในการใช้เรื่องผีปีศาจหลอกเด็กก็หายไปด้วย”

นายอาชิ อามิงตีเยาะ อายุ 61 ปี บ้านกาเด็ง

บทส่งท้าย

เรื่องเล่าเกี่ยวกับภูตผีเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้คนชนบทในสังคมมุสลิมมลายู โดนเรื่องราวเหล่านั้นแฝงไปด้วยเรื่องความดีความชั่ว ความเชื่อมโยงของวิถีชีวิตจากเกิดจนถึงตาย ที่สะท้อนถึงความเชื่อดั้งเดิม (Adat) และการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับศาสนา (Agama) โดย Harnish (2011) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวในสังคมมุสลิมอุษาคเนย์ว่า หากประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไม่ขัดกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ประเพณีเหล่านั้นก็สามารถสืบทอดต่อไปได้ แต่หากทั้งสองขัดแย้งกัน จะมีกระบวนการการประนีประนอม ปรับตัว หรืออาจทำให้ประเพณีหรือความเชื่อดังกล่าวสูญหายไป

สิ่งที่น่าสนใจจากเรื่องราวเหล่านี้คือการสะท้อนภาพของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้ เช่น การได้ใช้ทั้งหม้อผี (บอมอฮาตุ) ผู้รู้ทางศาสนา (บาบอ) รวมทั้งพระสงฆ์ที่อาศัยร่วมกันในชุมชนมาตั้งแต่ดั้งเดิม รวมทั้งเห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชน (มนุษย์) และภูตผี (อมมนุษย์) ทั้งที่เป็นการหลอกหลอนให้กลัว หรือการขอ

ความช่วยเหลือ เช่น ฮาตุนูกูห รวมทั้งความเชื่อดังกล่าวเป็นกุโลบายที่ช่วยสร้างกติกาโดยใช้สิ่งลี้ลับเพื่อให้เด็ก ๆ เกิดความเกรงกลัว เช่น ฮาตูกาบุห์ (ผีรุ่น) สิ่งเหล่านี้เป็นวิถีชุมชนที่มีเอกลักษณ์และความโดดเด่นของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อวิเคราะห์ถึงการเลือนหายของของเรื่องราวเหล่านี้จะเห็นว่าการพัฒนาในด้านต่าง เช่น การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และการสาธารณสุขของชุมชน ทำให้การเดินทางทางสะดวกสบายและรวดเร็วขึ้น เข้าถึงการดูแลสุขภาพตนเองจากที่พึ่งพาหมอพื้นบ้าน เช่น หมอตำแย หรือหมอผี สำหรับการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ในสถานพยาบาลของรัฐ ทำให้ความเชื่อเรื่องราวเกี่ยวกับภูตผีและการรักษาแบบเดิมนั้นไม่ได้รับความนิยมและสูญหายไป (นุรีลมุณี

นีร์ ลูเน ซัมซู สาอุ และเบญจรงค์ ธีระผลิกะ, 2564)

นอกจากนี้ กระแสอิสลามานุวัตร (Islamization) จากการจัดการศึกษาอิสลามสมัยใหม่ ก็ส่งผลให้ความเชื่อเรื่องภูตผีถูกปรับให้สอดคล้องกับหลักการทางศาสนา และหากความเชื่อดังกล่าวหมิ่นเหม่ต่อหลักเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า (หลักอาากิตะห์) สิ่งเหล่านั้นก็จะลดบทบาทและความสำคัญในชุมชน

สำหรับผู้สนใจจะทำวิจัยในครั้งต่อไปนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการวิเคราะห์เพื่อจำแนกประเภทของผี (สัจจภูมิ ละออ และอุเทน วงศ์สถิต, 2564) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่และสูญหายของเรื่องราวเหล่านี้ รวมทั้งขยายพื้นที่การเก็บข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนที่แตกต่างหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ●

เอกสารอ้างอิง

- วีลมุณีนีร์ ลูเน ซัมซู สาอุ และเบญจรงค์ ธีระผลิกะ. (2564). ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุขสู่ใต้ปีแด หมอตำแยของชุมชนมุสลิม. *วารสารมานุษยวิทยาศาสนา*, 3(2), 41-65.
- สัจจภูมิ ละออ และอุเทน วงศ์สถิต. (2564). ภาพสะท้อนสังคมพุทธในเรื่องเล่าผีเขมร. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 9(3), 1144-1196.
- Harnish, D. (2011). "Tensions between Adat (custom) and Agama (religion) in the music of Lombok". In Harnish, D. & Rasmussen, A. *Divine inspirations: Music and Islam in Indonesia*. London: OxfordUniversity Press, 80-108.